

Cauza C-900/19**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98
alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

6 decembrie 2019

Instanța de trimitere:

Conseil d'État (Franța)

Data deciziei de trimitere:

29 noiembrie 2019

Reclamante:

Association One Voice

Ligue pour la protection des oiseaux

Pârât:

Ministre de la Transition écologique et solidaire

Intervenientă:

Fédération nationale de la chasse

---

1. Obiectul și datele litigiului

- 1 Reglementarea franceză permite, în cinci departamente din sud-est, utilizarea de sârme pentru a captura sturzi și mierle destinate să fie utilizate ca momeală, în condițiile precizate într-un decret care prevede în special obligația de a limita anual numărul acestora prin decret ministerial.
- 2 Două asociații de protecție a animalelor denunță utilizarea de sârme, care sunt, în opinia lor, dispozitive crude de capturare, și capturarea unor specii de păsări cu privire la care evoluția cunoștințelor științifice pune în evidență un declin semnificativ al populațiilor, precum și sensibilitatea lor la suferință.
- 3 Acestea au sesizat Conseil d'État (Consiliul de Stat, Franța) cu acțiuni îndreptate împotriva reglementării care permite utilizarea de sârme.

- 4 Fédération nationale des chasseurs (Federația națională a vânătorilor) a intervenit voluntar pentru a solicita respingerea acțiunii.
- 5 Analizând în special motivele întemeiate pe nerespectarea dispozițiilor și a obiectivelor Directivei privind conservarea păsărilor sălbatice, Conseil d'État (Consiliul de Stat) suspendă procedura și adresează Curții de justiție două întrebări în interpretare.

2. Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE)

- 6 Articolul 3 prevede:

„(1) [...]”

(3) Uniunea instituie o piață internă. Aceasta acționează pentru dezvoltarea durabilă a Europei, întemeiată pe [...] un nivel înalt de protecție și de îmbunătățire a calității mediului. [...]”

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (carta)

- 7 Articolul 37 prevede:

„Protecția mediului

„Politicile Uniunii trebuie să prevadă un nivel ridicat de protecție a mediului și de îmbunătățire a calității acestuia, care să fie asigurat în conformitate cu principiul dezvoltării durabile.”

Directiva 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice (Directiva păsări)

- 8 Articolul 2 prevede:

„Statele membre iau măsurile necesare pentru a menține populația speciilor menționate la articolul 1 la un nivel care să îndeplinească condițiile ecologice, științifice și culturale, ținând seama în același timp de condițiile economice și de recreere sau pentru a adapta populația acestor specii la nivelul respectiv.”

- 9 Articolul 8 prevede:

„(1) În privința vânării, a capturării sau a omorării păsărilor care intră sub incidența prezentei directive, statele membre interzic utilizarea oricăror mijloace, sisteme sau metode folosite pentru capturarea sau omorârea pe scară largă sau

neselectivă a păsărilor sau care pot produce dispariția pe plan local a unei specii, în special a uneia dintre speciile menționate în anexa IV litera (a).”

10 Articolul 9 prevede în pasajele care interesează prezenta cauză:

„(1) Statele membre pot aplica derogări de la prevederile articolelor 5-8, în cazul în care nu există altă soluție satisfăcătoare, din următoarele motive:

[...]

(c) pentru a permite, în condiții strict controlate și pe bază selectivă, capturarea, păstrarea sau alte utilizări judicioase ale anumitor păsări în număr mic. [...]”

11 Anexa IV prevede următoarele în dispoziția care interesează prezenta cauză:

„ANEXA IV

(a)

– Lațuri (...), sârme, cârlige, păsări oarbe sau mutilate, folosite ca momeală vie, [...]”

Legislația franceză

Code de l'environnement (Codul mediului)

12 Titlul II (Vânătoarea) cuprinde un articol L424-4 care prevede, în pasajele care interesează prezenta cauză:

„[...]”

Pentru a permite, în condiții strict controlate și în mod selectiv, vânătoarea anumitor păsări în număr mic aflate în trecere, ministrul responsabil cu vânătoarea autorizează, în condițiile pe care le stabilește, utilizarea modalităților și a mijloacelor de vânătoare consacrate de uzanțele tradiționale, derogatorii de la cele autorizate la primul paragraf.

[...]

Sârmele sunt fixate cu o oră înainte de răsăritul soarelui și sunt îndepărtate înainte de ora 11. [...]”

L'arrêté du 17 août 1989 relatif à l'emploi des gluaux pour la capture des grives et des merles destinés à servir d'appelants dans les départements des Alpes-de-Haute-Provence, des Alpes-Maritimes, des Bouches-du-Rhône, du Var et de Vaucluse (Decretul din 17 august 1989 privind utilizarea sârmelor pentru capturarea sturzilor și a mierlelor destinate să fie utilizate ca momeală în departamentele Alpes-de-Haute-Provence, Alpes-Maritime, Bouches-du Rhône, VAR și Vaucluse)

13 Articolul 1 prevede:

„Utilizarea sârmelor pentru capturarea sturzilor (...) și a mierlelor negre, destinate să fie utilizate ca momeală în scopuri personale, este autorizată în departamentele Alpes-de-Haute-Provence, Alpes-Maritimes, Bouches-du-Rhône, Var și Vaucluse și în condiții strict controlate, definite în continuare, pentru a permite capturarea selectivă și în număr mic a acestor păsări, întrucât nu există altă soluție satisfăcătoare.”

14 Articolul 4 prevede:

„Sârmele nu pot rămâne fixate decât în prezența vânătorului. Orice pasăre prinsă este curățată de îndată. Portul armelor este interzis în timpul acestor operațiuni.”

15 Articolul 6 prevede:

„Numărul maxim de păsări care pot fi capturate în timpul campaniei, precum și, dacă este cazul, specificațiile tehnice proprii unui departament sunt stabilite în fiecare an de ministrul responsabil cu vânătoarea.”

16 Articolul 11 prevede:

„Orice vânat capturat în mod accidental, altul decât sturzii (...) și mierlele negre, este curățat și eliberat imediat.”

Les arrêtés ministériels du 24 septembre 2018 relatifs à la campagne 2018-2019 (Decretele ministeriale din 24 septembrie 2018 referitoare la campania 2018-2019)

17 Cele cinci decrete prevăd la articolul 1:

În departamentele [Alpes-de-Haute-Provence], [Alpes-Maritimes], [Bouches-du-Rhône], [Var] și [Vaucluse], numărul maxim de sturzi sau de mierle negre destinate să fie utilizate ca momeală care pot fi capturate prin utilizarea de sârme este stabilit la [2 900], [400], [11 400], [12 200] și, respectiv, [15 600] pentru campania 2018-2019.

3. Pozitiile părților

Reclamantele

- 18 Asociațiile reclamante susțin că reglementarea franceză încalcă articolul 9 alineatul (1) din Directiva păsări în special prin faptul că permite o modalitate de vânatoare tradițională neselectivă. Ligue pour la protection des oiseaux (Liga pentru Protecția Păsărilor) solicită în acest sens desemnarea unui expert pentru a stabili procentul de păsări, altele decât cele pentru care este permisă capturarea prin utilizarea de sârme, care au fost capturate în mod accidental cu sârme în ultimele sezoane de vânatoare. Pe de altă parte, reglementarea nu justifică pretinsa lipsă a unei soluții satisfăcătoare, alta decât capturarea prin utilizarea sârmelor, permisă de aceasta.
- 19 Acestea amintesc mai întâi că articolul 8 din Directiva păsări interzice metodele de captură masivă sau neselectivă și în special sârmele. Cu toate acestea, articolul 9 din Directiva păsări permite însă statelor membre să deroge de la această interdicție „în cazul în care nu există altă soluție satisfăcătoare” pentru o serie de motive, și în special, potrivit literei (c), pentru a permite capturarea în mod selectiv a anumitor păsări în număr mic.
- 20 Ele adaugă că Curtea de Justiție a precizat că „pentru a permite autorităților competente să nu recurgă la derogările prevăzute la articolul 9 din Directiva 2009/147 decât într-o modalitate conformă cu dreptul Uniunii, cadrul legislativ și administrativ național trebuie conceput astfel încât punerea în aplicare a dispozițiilor derogatorii prevăzute în acesta să răspundă principiului securității juridice. Prin urmare, reglementarea națională aplicabilă în materie trebuie să prevadă în mod clar și precis criteriile de derogare și să oblige autoritățile responsabile cu aplicarea acestora să țină seama de ele. Fiind vorba despre un regim de exceptare care trebuie să fie de strictă interpretare și să atribuie autorității care ia decizia sarcina probei existenței condițiilor cerute pentru fiecare derogare, statele membre sunt obligate să garanteze că orice intervenție care aduce atingere speciilor protejate nu este autorizată decât pe baza unor decizii care conțin o motivare precisă și adecvată care face referire la motivele, la condițiile și la cerințele prevăzute la articolul 9 alineatele (1) și (2) din această directivă” (Hotărârea din 21 iunie 2018, Comisia/Malta, C-557/15, EU:C:2018:477, punctul 47 și jurisprudența citată).
- 21 Or, autoritățile franceze permit capturarea de păsări prin utilizarea sârmelor în condiții care nu sunt strict controlate, din moment ce acest procedeu de capturare nu este selectiv, fără să fi cercetat dacă exista o altă soluție satisfăcătoare și fără să fi demonstrat că respectivele capturări autorizate constituiau capturări în număr mic.
- 22 Pe de altă parte, obiectivul de a proteja sau de a menține recurgerea la mijloace, la instalații sau la metode tradiționale de capturare sau de ucidere a păsărilor în scopuri pur recreative nu poate justifica în sine pretinsa inexistență a unei alte

soluții satisfăcătoare în sensul articolul 9 care să permită să se deroge de la interdicția de principiu a anumitor metode de vânatoare, prevăzută la articolul 8.

Pârâțul și intervenienta

- 23 Le ministre de la Transition écologique et solidaire (ministrul responsabil cu tranziția ecologică și solidară) și Fédération nationale des chasseurs (Federația națională a vânătorilor) solicită respingerea acțiunilor ca nefondate.

4. Aprecierea formulată de Conseil d'État (Consiliul de Stat)

Cu privire la caracterul selectiv al metodei de vânatoare autorizate prin derogare

- 24 Din dispozițiile coroborate ale articolului L424-4 din Code de l'environnement (Codul mediului) și ale articolelor 1, 4 și 11 din Decretul din 17 august 1989 rezultă că, pentru a asigura caracterul selectiv al modalității de capturare tradiționale care constă în utilizarea de sârme în cele cinci departamente în cauză, vânătorul autorizat să utilizeze sârmele trebuie să se afle în permanență în proximitatea instalațiilor sale, în special în scopul de a identifica speciile prezente la fața locului, de a evita ca alte specii decât sturzii și mierlele negre să se apropie de instalații și, eventual, pentru a fi în măsură să curețe și să elibereze imediat păsările care aparțin altor specii care, în pofida acestor măsuri de precauție, ar fi fost capturate în mod accidental, utilizarea sârmelor constituind, în principiu, un mod de capturare care nu este letal.
- 25 Sesizată cu o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor privind reglementarea franceză de la momentul respectiv, în mare măsură similară reglementării actuale, Curtea a statuat în Hotărârea din 27 aprilie 1988, Comisia/Franța (252/85, EU:C:1988:202, punctele 29 și 30), că „este necesar să se observe că normele franceze referitoare la capturarea sturzilor și a ciocârlilor de câmp în anumite departamente prezintă un caracter foarte precis. Astfel, decretele menționate anterior condiționează acordarea autorizațiilor de capturare de un număr semnificativ de condiții restrictive. În plus, trebuie să se constate că Comisia nu a dovedit că reglementarea franceză permite capturi incompatibile cu o utilizare judicioasă a anumitor păsări în număr mic. Astfel, Comisia nu a contestat argumentul pârâtului potrivit căruia cifra capturărilor se ridică la un procent minim al populației în cauză”.
- 26 Cu toate acestea, în ceea ce privește articolul 9 din Directiva păsări, în Hotărârea din 21 iunie 2018, Comisia/Malta (C-557/15, EU:C:2018:477), privind legislația instituită de un stat membru referitoare la o altă metodă de vânatoare tradițională, care a fost pronunțată după intrarea în vigoare a articolului 3 TUE și a articolului 37 din cartă, Curtea a reținut că această legislație nu îndeplinea condiția referitoare la caracterul selectiv al unei metode de capturare pentru a putea deroga de la dispozițiile articolului 8 din directivă, întemeindu-se pe existența unor „capturi accidentale”, fără a preciza amploarea acestor capturi accidentale. Pe de

altă parte, ea a statuat însă că derogarea acordată de legislația în cauză nu corespundea unui „număr mic” de păsări, cu încălcarea unei alte condiții prevăzute la articolul 9 alineatul (1) litera (c) din Directiva păsări.

- 27 Conseil d'État (Consiliul de Stat) va adresa o primă întrebare preliminară referitoare la noțiunea de „captură accidentală” și la caracterul selectiv cerut de derogarea prevăzută la articolul 9 alineatul (1) litera (c) din Directiva păsări.

Cu privire la lipsa nejustificată a unei alte soluții satisfăcătoare

- 28 În Hotărârea din 21 iunie 2018, Comisia/Malta (C-557/15, EU:C:2018:477, punctul 51), Curtea a reținut că articolul 9 din Directiva păsări impune „o motivare precisă și adecvată care să facă referire la inexistența unei alte soluții satisfăcătoare”, impusă la articolul 9 din Directiva păsări.
- 29 Or, Decretul din 17 august 1989 permite utilizarea sârmelor în condițiile pe care le stabilește pentru motivul că, având în vedere caracterul tradițional al acestei modalități de vânatoare în departamentele în cauză, „nu există altă soluție satisfăcătoare” (articolul 1), întrucât modalitatea de vânatoare în cauză corespunde, în departamentele în care este autorizată, unei modalități de vânatoare consacrate de uzanțele tradiționale prevăzute în mod expres la articolul L424-4 din Code de l'environnement (Codul mediului).
- 30 Conseil d'État (Consiliul de stat) ridică, așadar, problema dacă menținerea unei metode de vânatoare tradiționale de divertisment poate însemna, în sine, că nu există altă soluție satisfăcătoare în sensul articolului 9 alineatul (1) din directivă, care să permită astfel derogarea de la interdicția de principiu a acestei metode de vânatoare, prevăzută la articolul 8 din directiva menționată.

5. Întrebarea preliminară

- 31 Conseil d'État (Consiliul de Stat, Franța) adresează următoarele două întrebări:
- „1) Dispozițiile articolului 9 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 trebuie interpretate în sensul că se opun ca statele membre să permită recurgerea la mijloace, la instalații, la metode de capturare sau de ucidere care pot conduce, chiar și în mod minim și strict temporar, la capturi accidentale? Dacă este cazul, ce criterii, referitoare în special la proporția sau la amploarea limitată a capturilor accidentale menționate, la caracterul în principiu neletal al metodei de vânatoare autorizate și la obligația de a elibera fără prejudicii grave exemplarele capturate în mod accidental, pot fi reținute pentru a considera îndeplinit criteriul selectivității prevăzut în dispozițiile menționate?
- 2) Directiva din 30 noiembrie 2009 trebuie interpretată în sensul că obiectivul de a menține recurgerea la modalități și la mijloace de vânatoare de păsări consacrate de uzanțele tradiționale, în scopuri recreative, și în măsura în care toate

celelalte condiții impuse în cazul unei astfel de derogări la litera (c) a aceluiași alineat ar fi îndeplinite, poate justifica inexistența unei alte soluții satisfăcătoare în sensul alineatului (1) al articolului 9 din directivă, care să permită astfel să se deroge de la principiul interzicerii modalităților și a mijloacelor de vânătoare prevăzute la articolul 8 din aceasta?”

DOCUMENT DE LUCRU